

**ТАТАРСТАН РЕСПУБЛИКАСЫ
ТУКАЙ МУНИЦИПАЛЬ РАЙОНЫ «ИШТИРӘК АВЫЛ ЖИРЛЕГЕ» МУНИЦИПАЛЬ
БЕРӘМЛЕГЕ СОВЕТЫ**

КАРАР

«08» ноябрь, 2019 ел

№52/1

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы
Иштирәк авыл жирлеге составына керүче торак
пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру
тәртибе турында нигезләмәне раслау хакында

«Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрәндәге 131-ФЗ санлы Федераль законның 25.1 маддәсе, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законының 35 маддәсе, Тукай муниципаль районы Иштирәк авыл жирлеге уставы нигезендә Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Иштирәк авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советы

КАРАР БИРДЕ:

1. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Иштирәк авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турында нигезләмәне расларга.
2. Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Иштирәк авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2018 елның 14 сентябрьдагы 38/3 санлы карары белән расланган «Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Иштирәк авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданнар жыенын әзерләү һәм уздыру тәртибе турында нигезләмә» үз көчен югалткан дип танырга.
3. Әлеге карарны авыл жирлегенең мәгълүмат стендларында урнаштырып халыкка игълан итәргә.
4. Әлеге карарны Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районының рәсми сайтында «авыл жирлекләре» бүлегендә һәм Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында урнаштырырга.
5. Әлеге карар рәсми игълан ителгәннән соң үз көченә керә.
6. Әлеге карар үтәлешен контрольдә тотуны Иштирәк авыл жирлеге Башлыгына йөкләргә.

Муниципаль берәмлек Башлыгы,
Совет рәйесе

Г.С. Гарифуллина

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы «Иштирэк авыл жирлеге» муниципаль берәмлеге Советының 2019 елның 08 ноябрьдагы 52/1 санлы карарына кушымта

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Иштирэк авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданның жыенын эзерләү һәм уздыру тәртібе турында нигезләмә

Татарстан Республикасы Тукай муниципаль районы Иштирэк авыл жирлеге составына керүче торак пунктларда гражданның жыенын эзерләү һәм уздыру тәртібе турында өлеге нигезләмә (алга таба – Нигезләмә) «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 6 октябрдәге 131-ФЗ санлы Федераль законның 25.1 маддәсе, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлдәге 45-ТРЗ санлы Татарстан Республикасы Законның 35 маддәсе, Тукай муниципаль районы Иштирэк авыл жирлеге уставы нигезендә эшләнгән.

1. Гомуми нигезләмәләр

1.1. Гражданның жыены гомуми, тигез һәм турыдан-туры ихтыяр белдерү нигезендә үткәрелә.

1.2. Гражданның жыенында торак пункт территориясендә даими яшәүче, яшәү урыны буенча өлеге торак пунктта теркәлгән һәм сайлау хокукына ия булган кешеләр катнашырга хокуклы.

1.3. Гражданның жыенында катнашу ихтыяри һәм ирекле.

1.4. Гражданның жыенда шәхсән катнаша һәм аларның һәркайсы бер тавышка ия.

1.5. Гражданның жыены халык тарафыннан жирле эһәмияттәге мәсьәләләргә турыдан-туры хәл итү максатыннан үткәрелә.

1.6. Торак пунктта өлеге торак пунктта сайлау хокукына ия булган халыкның яртысыннан артыгы бер үк вакытта бергә булу мөмкинлеге булмаса, гражданның жыены этаплап уздырыла.

Гражданның жыены вәкаләтләре

1.7. Гражданның жыены түбәндәге мәсьәләләргә буенча үткәреләргә мөмкин: составына күрсәтелгән торак пункт кергән жирлек чикләрен үзгәртү мәсьәләсе буенча, күрсәтелгән торак пункт территориясенә башка жирлек (муниципаль район) территориясенә кертелүенә китергәндә;

жирлек составына керүче торак пунктта өлеге торак пункт территориясендә үзара салым акчаларын кертү һәм куллану мәсьәләсе буенча;

авыл торак пунктында авыл торак пункты старостасы кандидатурасын тәкъдим итү, шулай ук авыл торак пункты старостасы вәкаләтләрен вакытыннан алда туктату мәсьәләсе буенча;

авыл торак пунктында гражданның жыены, шулай ук муниципаль хезмәт турында Россия Федерациясе законнарында каралган очракларда, муниципаль хезмәт вазыйфасын биләүгә конкурс уздырганда, конкурс комиссиясе составына кандидатуралар тәкъдим итү максатында үткәреләргә мөмкин.

Гражданнар жыенын матди һәм оештыру ягыннан тәэмин итү

1.8. Жыенны үткөрү муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан тәэмин ителә.

1.9. Жыен эзерләү һәм үткөрү белән бәйле чыгымнар жирлек бюджеты хисабына башкарыла.

2. Гражданнар жыенын чакыру тәртибе

Гражданнар жыены үткөрү инициативасы

2.1. Торак пунктта гражданнар жыенын үткөрү инициативасы белән чыга ала:

- муниципаль берәмлек Башлыгы;

- сайлау хокукына ия булган, торак пунктта яшәүчеләрнең гражданнар жыенында катнашырга хокуклы 10 кешедән ким булмаган төркеме (ягъни торак пункт территориясендә яшәүче, яшәү урыны буенча әлеге торак пунктта теркәлгән, 18 яшькә җиткән эшкә сәләтле Россия Федерациясе гражданны, шулай ук торак пункт территориясендә яшәүче һәм Россия Федерациясенең халыкара килешүләре һәм федераль законнар нигезендә җирле үзидарәне гамәлгә ашырганда хокукларга ия чит ил гражданны);

2.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең инициативасы имзалар кәгазе яисә жыен үткөрү инициативасын чыгару турында карар кабул ителгән инициатив төркем жыелышының беркетмәсе рәвешендә рәсмиләштерелгә, аларда түбәндәгеләр күрсәтелгән булырга тиеш:

- гражданнар жыенына чыгарылуы сораулар;

- гражданнар жыенын үткөрүгә тәкъдим ителгән вакыт;

- гражданнар жыенын чакыру турында инициативаны хуплаучы һәр гражданның фамилиясе, исеме, әтисенең исеме, туган көне; паспорт яки аны алыштыручы документның сериясе һәм номеры; имзасы һәм имза кую вакыты.

2.3. Жыен чакыру инициативасын хуплап җыярга кирәкле имзалар саны торак пункт территориясендә яшәү урыны буенча теркәлгән, сайлау хокукына ия даими яшәүче гражданнар саныннан 5 процент тәшкил итә, ләкин 10 имзадан да ким булырга тиеш түгел.

2.4. Язылу кәгазьләре, таныклау датасын, фамилиясен, атасының исемен, туган көнен, паспорт яки аны алыштыручы документның номерын һәм сериясен, яшәү урынын күрсәтеп, имзалар җыючы зат тарафыннан таныклана һәм муниципаль берәмлек Башлыгына җибәрелә.

Гражданнар жыенын үткөрү турында карар кабул итү тәртибе

2.5. Инициатив төркем тарафыннан чакырыла торган гражданнар жыены җирлек Советы карары белән, ә муниципаль берәмлек Башлыгы инициативасы буенча – муниципаль берәмлек Башлыгы карары белән барлык кирәкле документлар керткән көннән 30 көн эчендә билгеләнә.

2.6. Муниципаль берәмлек Башлыгы яисә җирлек Советы, максатка ярашсызлыгын сәбәп итеп, гражданнар жыенын үткөрүдән баш тартырга хокуклы түгел.

2.7. Гражданнар жыенына (гражданнар жыены этапларына) чыгарылган мәсьәлә Россия Федерациясе законнарына һәм Татарстан Республикасы законнарына каршы килмәскә тиеш. Гражданнар жыены соравы бер генә мәгънәдә аңларлык итеп формалаштырылырга тиеш.

2.8. Гражданнар жыенын билгеләү, аны күчерү турында карарны рәсми бастырып чыгару (халыкка җиткерү) тәртибе авыл җирлеге уставы белән билгеләнә.

Муниципаль берәмлек Башлыгының яисә җирлек Советының гражданнар жыенын үткөрү турында карарында түбәндәгеләр күрсәтелә: гражданнар жыенына чыгарыла

торган мәсьәлә; гражданныр жыенын үткөрү вакыты һәм урыны турында мәгълүмат; жыенны оештыручы муниципаль берәмлек органының структур бүлекчәсе турында белешмәләр.

2.9. Авыл жирлеге Башкарма комитеты муниципаль берәмлек Башлыгының яки жирлек Советының гражданныр жыенын үткөрү турында карары нигезендә сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләр исемлеген төзи; гражданныр жыенына мәгълүмати материаллар әзерли; гражданныр жыены турында муниципаль берәмлек халкына массакүләм мәгълүмат чараларында һәм башка ысуллар белән хәбәр итә.

Авыл жирлеге Башкарма комитеты гражданныр жыенын үткөрү өчен бина бирергә тиеш.

2.9.1. Гражданныр жыенын этаплап үткөрү барышында торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү һәм халык жыенын үткөрү датасын билгеләү территория, вакыт билгеләре буенча мөмкин.

2.9.2. Торак пунктта яшәүчеләрнең исемлеген бүлү тәртибе гражданныр жыенын билгеләү турында муниципаль актта күрсәтелә.

2.9.3. Торак пункт халкына гражданныр жыены (гражданныр жыены этаплары) вакыты һәм урыны турында алдан хәбәр ителә. Гражданныр жыенын (гражданныр жыены этапларын) билгеләү турында карар, гражданныр жыенын (гражданныр жыены этапларын) үткөрү вакыты һәм урыны гражданныр жыенын (гражданныр жыены этапларын) үткөрү көненә кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча басылып чыгарга (халыкка житкерелергә) тиеш. Гражданныр жыены этапларын үткөрү вакыты һәм урыны гражданныр жыенын билгеләү турында бер карарда күрсәтелә.

2.9.4. Гражданныр жыенын этаплап уздыру очрагында, жыен гражданныр жыенын уздыру турында карар кабул ителгән көннән бер айдан да артмаган срокта этаплап уздырыла. Гражданныр жыены этапларын күчергән очракта, гражданныр жыены этапларын күчерү турында карар гражданныр жыенын уздыру билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча һәм Россия Федерациясенең һәм Татарстан Республикасының гамәлдәге законнары нигезендә жыен үткәрелергә тиешле айлык чорны исәпкә алып кабул ителергә тиеш.

2.9.5. Гражданныр жыенында катнашучы һәр кеше гражданныр жыенын үткөрү датасына кадәр 5 көннән дә соңга калмыйча, авыл жирлеге Башкарма комитетында гражданныр жыенына чыгарыла торган әлеге нигезләмәнең 2.9 пунктында күрсәтелгән материаллар белән танышырга хоуклы.

2.10. Гражданныр жыены турында нигезләмә нигезендә гражданныр жыенын үткөрү датасы соңрак вакытка күчерелергә мөмкин. Гражданныр жыены датасын күчерү турында карар жыенны үткөрү билгеләнгән датага кадәр 10 көннән дә соңга калмыйча кабул ителергә тиеш.

3. Гражданныр жыенын үткөрү тәртибе

3.1. Жыенга килгән гражданныр муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан торак пунктта яшәүчеләр исемлегенә кертелгән һәм сайлау хокукына ия булган жыенда катнашучы затларны теркәү өчен вәкаләтләр бирелгән зат тарафыннан теркәлә. Исемлектә гражданның фамилиясе, исеме, атасының исеме, туган елы, яшәү урыны, паспорт сериясе һәм номеры күрсәтелә.

3.2. Жыенда шулай ук хәлиткеч тавыш бирү хокукыннан башка, теләк белдергән бүтән гражданнырға, әгәр жыенда фикер алышына торган мәсьәләләрне хәл итү аларның эшчәнлегенә белән бәйлә булса, предприятие, учреждение, оешма житәкчеләренә, матбугат һәм башка массакүләм мәгълүмат чаралары вәкилләренә катнашырга рөхсәт ителә.

3.3. Торак пунктның сайлау хокукына ия яшәүчеләре исемлегендә төгәлсезлекләр ачыкланган очракта, торак пунктта яшәүче әлеге муниципаль берәмлек башлыгы тарафыннан теркәлергә һәм жыенында катнашырга мөмкин.

3.4. Язмаларның төгәлсезлеген (яки аларның булмавын) гражданның шәхесен раслаучы документ булу раслый ала (Россия Федерациясе гражданы паспорты, хәрби билет, чит ил гражданы паспорты, Россия Федерациясендә яшәүгә рөхсәт, Россия Федерациясендә вакытлыча яшәүгә рөхсәт).

3.5. Гражданның жыены анда сайлау хокукына ия булган торак пунктта яшәүчеләрнең яртысыннан артыгы катнашканда хокуклы. Кворум булмаганда, гражданның жыенын үткөрүнең яңа датасы муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан билгеләнә. Бу очракта гражданның жыены гражданның жыенын үткөрү билгеләнгән көннән соң ун көннән дә иртәрәк булмаган вакытта үткөрелергә тиеш.

3.6. Гражданның жыены этаплап уздырылган очракта, аерым этапларында гражданның килүе барлык уздырылган этаплар йомгаклары буенча тавышларны санап хокуклы була, ягъни бер жыен буларак санала.

3.7. Гражданның жыенында тавыш бирү ачык яисә яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирү формасы турында карар гражданның жыены тарафыннан кабул ителә.

3.8. Яшерен тавыш бирү уздырганда, гражданның жыенында катнашу өчен теркәлгән гражданды тавыш бирү өчен бюллетень бирелә.

3.9. Гражданның жыенында муниципаль берәмлек Башлыгы яисә теркәлгән гражданның жыенында катнашучылар саныннан ачык тавыш бирү юлы белән гади күпчелек тавыш белән сайланган башка зат рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын гражданның жыенында катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.10. Гражданның жыены секретарь һәм хисап комиссиясен сайлай. Хисап комиссиясе әгъзалары саны өч кешедән ким була алмый.

Хисап комиссиясенә рәислек итүче һәм секретарь керә алмый.

Хисап комиссиясе вәкаләтләре:

1) гражданның жыенына килгән халыкның дәрәжә теркәлүен, кирәк булган очракта аларның гражданның жыены эшендә катнашуға хокукларын тикшерә;

2) гражданның жыены (йомгаклау) кворумын билгели (гражданның жыены этапларын үткөрүдән тыш);

3) тавыш бирү мәсьәләләре буенча аңлатмалар бирә;

4) тавышларны санын һәм тавыш бирүгә йомгак ясий (гражданның жыены этапларын үткөрүдән тыш);

5) тавыш бирү йомгаклары турында беркетмә төзи (гражданның жыены этаплары йомгаклары буенча);

6) рәислек итүчегә тавыш бирү нәтижеләре белән материалларны (беркетмә, жыен этапларында катнашучы гражданның исемлеген) тапшыра.

3.11. Гражданның жыенын этаплап үткөрү вакытында муниципаль берәмлек Башлыгы яисә теркәлгән гражданның жыенында катнашучылар саныннан ачык тавыш бирү юлы белән гади күпчелек тавыш белән сайланган башка зат рәислек итә ала. Рәислек итүче кандидатураларын жыенда катнашучылар тәкъдим итәргә хокуклы.

3.12. Жыен этапларында тавыш бирү ачык яисә яшерен булырга мөмкин.

Тавыш бирү формасы турында карар гражданның жыены этабында кабул ителә.

3.13. Гражданның жыенын этаплап үткәргәндә һәр этапның хисап комиссиясе арасынан гражданның ачык тавыш бирү нәтижеләре буенча хисап комиссиясенә бер әгъзасы сайлана, алар кворумны һәм йомгаклау тавышларын санаганда комиссия составында эшләчәк.

3.14. Гражданның жыены асыл жирлегә Башлыгы тарафыннан ачыла. Гражданның жыенында рәислек итүче гражданның жыенын үткөрүне оештыра, тәртип саклай, хисап комиссиясе эшен көйли, фикер алышына торган мәсьәләләр буенча чыгыш ясау өчен сүз бирә, тавыш бирүнең билгеләнгән тәртибен тәэмин итә.

3.15. Гражданнар жыенында секретарь тарафыннан беркетмә алып барыла, анда түбәндәгеләр күрсәтелә: гражданнар жыенын үткөрү датасы, вакыты һәм урыны, торак пунктта яшәүче гражданнарның гомуми саны, сайлау хокукына ия гражданнар саны, катнашучылар саны, көн тәртибе, чыгышларның кыскача эчтәлеге, карала торган мәсьәләләр буенча тавыш биргән гражданнар саны.

3.16. Гражданнар жыенын этаплап үткәргәндә, беркетмә һәр этапта алып барыла, соңыннан алар үткәрелгән гражданнар жыены этаплары йомгаклары буенча жыенның бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә, шулай ук хисап комиссиясенә беркетмәләре гражданнар жыенының һәр этабында тавышларны санау нәтижәләре буенча хисап комиссиясенә бер йомгаклау беркетмәсенә рәсмиләштерелә.

3.17. Гражданнар жыенының йомгаклау беркетмәсе гражданнар жыены этапларын уздыру датасы, урыны һәм вакыты турында, гражданнар жыены этапларында катнашкан гражданнарның гомуми саны турында, гражданнар жыены этаплары нәтижәләре буенча тавыш бирүнең йомгаклау нәтижәләре турында белешмәләрне үз эченә ала.

Йомгаклау беркетмәсе жирлек башлыгы кул куя торган гражданнар жыены карарын рәсмиләштерү өчен нигез булып тора, ул махсус мәгълүмати стендларда: Иштирәк авылы, Үзәк ур., 216А й.(административ бина); Аулаш авылы, Үзәк ур., 67/1 й. (авыл ФАП бинасы); Мартыш авылы, Үзәк ур., һәм Тукай муниципаль районының рәсми сайтында «авыл жирлекләре» бүлегендә (<http://tukay.tatarstan.ru>), Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка житкерелә.

3.18. Беркетмәгә жыенда рәислек итүче, жыен секретаре тарафыннан кул куела һәм ул муниципаль берәмлек башлыгына тапшырыла. Беркетмәгә жыенда катнашучылар исемлеге теркәлә.

3.19. Үткәрелгән гражданнар жыены этапларының нәтижәләре буенча хисап комиссиясенә йомгаклау беркетмәсе гражданнар жыены этапларын үткөрү датасы, урыны һәм вакыты, көн тәртибе, үткәрелгән жыен этапларының саны, гражданнар жыеннарының уздырылган этаплары буенча хисап комиссиясе беркетмәләре саны, жыенны уздыру өчен билгеләнгән территориядә яшәүче һәм аларның эшендә катнашырга хокукы булган гражданнарның гомуми саны, жыен эшендә катнашкан гражданнарның гомуми саны, тавышларның гомуми саны турында белешмәләрне үз эченә ала.

3.20. Йомгаклау беркетмәсенә хисап комиссиясе рәисе һәм хисап комиссиясе әгъзалары тарафыннан кул куела һәм ул муниципаль берәмлек Башлыгына тапшырыла.

4. Гражданнар жыены карарлары

4.1. Гражданнар жыены карары, әгәр аның өчен сайлау хокукына ия булган жыенда катнашучыларның яртысыннан артыгы тавыш бирсә, кабул ителгән дип санала.

4.2. Жыенда кабул ителгән карарлар муниципаль хокукый акт булып тора, муниципаль берәмлек Башлыгы тарафыннан имзалана һәм Татарстан Республикасы муниципаль норматив хокукый актлары регистрына кертелергә тиеш.

4.3. Жирле үзидарә органнары һәм жирле үзидарәнең вазыйфаи затлары жирлек уставы белән билгеләнгән вәкаләтләргә бүлешү нигезендә гражданнар жыенында кабул ителгән карарларның үтәлешен тәэмин итәләр.

4.4. Жыенда кабул ителгән карар жыенда башка карар кабул итү юлы белән юкка чыгарылырга яки үзгәртелергә мөмкин яисә суд тәртибендә гамәлдә түгел дип танылырга мөмкин.

4.5. Гражданнар жыенында кабул ителгән карарлар махсус мәгълүмати стендларда: Иштирәк авылы, Үзәк ур., 216А й.(административ бина); Аулаш авылы, Үзәк ур., 67/1 й. (авыл ФАП бинасы); Мартыш авылы, Үзәк ур., һәм Тукай муниципаль районының рәсми сайтында «авыл жирлекләре» бүлегендә (<http://tukay.tatarstan.ru>),

Татарстан Республикасы хокукый мәгълүматының рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) урнаштыру юлы белән халыкка житкерелергә тиеш һәм муниципаль хокукый актлар өчен таләпләр нигезендә рәсмиләштерелә.

Гражданнар жыены карарларын үтәү

4.7. Жыенда кабул ителгән карарлар торак пункт территориясендә мәжбүри үтәлергә тиеш һәм нинди дә булса дәүләт хакимияте органнары, аларның вазыйфай затлары яисә жирле үзидарә органнары тарафыннан раслауга мохтаж түгел.

4.8. Жыенда кабул ителгән карарларның үтәлмәвенә закон нигезендә жаваплылык каралган.